

Kamer van Volksvertegenwoordigers

ZITTING 1969-1970.

22 APRIL 1970.

WETSONTWERP betreffende de aansprakelijkheid van hotelhouders.

VERSLAG NAMENS DE COMMISSIE VOOR DE JUSTITIE (1). UITGEBRACHT DOOR DE HEER BOEL.

DAMES EN HEREN.

A. - Inleidend betoog van de Minister.

Dit wetsontwerp voorziet in de uitvoering van de Europese Overeenkomst nopens de aansprakelijkheid van hotelhouders voor de zaken van hun gasten, die onlangs door beide Kamers is goedgekeurd.

Deze Overeenkomst, welke van 1962 dateert, trad in werking op 15 februari 1967. Tot op heden is zij bekrachtigd door Frankrijk, Duitsland, Malta, Groot-Brittannië en Ierland. Al onze Euromarkt-partners zijn van plan ze in een nabije toekomst te bekrachtigen.

De Staten die deze Overeenkomst hebben gesloten, verbinden zich ertoe hun nationale wetgeving in overeenstemming te brengen met de in de Bijlage opgenomen voorschriften.

(1) Samenstelling van de Commissie :

Voorzitter : de heer De Gryse.

A. - Leden: de heren Charpentier, De Gryse, Mevr. De Rieruaecker-Legal, de heren Duerinck, Lindemans, Saint-Remy, Van Rompaey, Willems, - de heren Baudson, Boel, De Keulenelr, Ghne, Hurez, Mathys, Tlbbaut, - de heren Claes (A.), Coulonvaux, Defraigne, [eunehomme, Van Lidth de [eude, - de heren Belmans, Leys, - de heer Laloux,

B. - Plaatsvervangers : de heren Chabert, Meyers, Remade, Suykerbuyk, - de heren Geldoli, Juste, Nylle/s, Radoux, - de heren Lerouge, OUVier, Pede, - de heer Raskin, - de heer Rouelle.

Zi<<.

S69 (1969-1970) :

- N° 1 : Wetsontwerp.
- N° 2 en 3 : Amendementen.

Chambre des Représentants

SESSION 1969-1970.

22 AVRIL 1970.

PROJET DE LOI relatif à la responsabilité des hôteliers.

RAPPORT FAIT AU NOM DE LA COMMISSION DE LA JUSTICE (1), PAR M. BOEL.

MESDAMES, MESSIEURS,

A. - Exposé introductif du Ministre.

Le présent projet de loi est destiné à mettre en œuvre la Convention européenne sur la responsabilité des hôteliers quant aux objets apportés par le voyageur, récemment approuvée par les deux Chambres.

Cette Convention, qui date de 1962 est entrée en vigueur le 15 février 1967. A ce jour, elle a été ratifiée par la France, l'Allemagne, Malte, la Grande-Bretagne et l'Irlande. Tous nos partenaires du Marché Commun envisagent de la ratifier dans un proche avenir.

Les Etats contractants à cette Convention s'engagent à conformer leur droit interne aux règles de l'Annexe, et le projet est la conséquence de cet engagement. Le système

(1) Composition de la Commission:

Président: M. De Gryse,

A. - Membres: MM. Charpentier, De Gryse, Mme De Rieruaecker-Legal, MM. Duertnck, Lindemans, Saint-Remy, Van Rompaey, Willems, - MM. Baudson, Boel, De Keulenelr, Glinne, Hurez, Mathys, Tlbbaut, - MM. Claes (A.), Coulonvaux, Defraigne, [eunehomme, Van Lidth de [eude, - MM. Belmans, Leys, - M. Laloux,

B. - Suppléants: MM. Chabert, Meyers, Remade, Suykerbuyk, - MM. Geldoli, Juste, Nylle/s, Radoux, - MM. Lerouge, Olivier, Pede, - M. Raskin, - M. Rouelle.

Voir:

S69 (1969-1970) :

- N° 1: Projet de loi.
- N° 2 et 3: Amendements.

H. - 378.

ten en het ontwerp is het gevolg van die verbintenis. De Overeenkomst berust op een eenvoudig stelsel: er zijn minimumregelen betreffende de aansprakelijkheid van de hotelhouders; de Staten mogen die aansprakelijkheid uitbreiden: krachtens artikel 2 van de Overeenkomst mogen zij ze ook beperken.

Ten einde het hotelbedrijf te helpen, heeft de Regering, die daarbij trouwens de Duitse en de Franse oplossing heeft overgenomen, de in de bijlage voorkomende aansprakelijkheidsregels niet verzwakt. Om de belangen van de reiziger doelmatig te beschermen heeft zij in dit ontwerp evenmin gebruik willen maken van de in voornoemd artikel 2 vervatte mogelijkheden.

Thans wordt de aansprakelijkheid van de hotelhouders geregeld door de artikelen 1952, 1953 en 1954 van het Burgerlijk Wetboek, die dateren uit de tijd toen de logementen niet zeer veilig waren; die aansprakelijkheid werd door de wetgeving van 1897 beperkt tot een (tot op heden onveranderd) bedrag van 1000 frank voor geld en kostbare voorwerpen die niet aan de hotelhouder in bewaring zijn gegeven en door de reiziger niet persoonlijk en gewoonlijk gebruikt worden.

Het gaat om een quasi objectieve aansprakelijkheid. aangezien de hotelhouder deze niet alleen draagt als beloofde bewaarnemer uit noodzaak, maar ook kan worden aangesproken in bepaalde toevallige omstandigheden, evenals voor handelingen van vreemden die het hotel in- en uitgaan.

De uitvoering van de Europese Overeenkomst brengt de opheffing mee van de voornoemde artikelen, die zullen worden vervangen door een tekst die zeer dicht staat bij die van de bijlage bij de Overeenkomst.

Dit verandert niets aan de rechtsbetrekking tussen de hotelhouder en de gast, noch aan de quasi objectieve aansprakelijkheid van de hotelhouder, die geregeld blijft, door het Belgisch recht; maar het systeem van onze thans bestaande wetgeving -- die steunt op de onbeperkte aansprakelijkheid van de hotelhouder en beperkt is in de door de wet van 1897 bedoelde gevallen -- wordt vervangen door een systeem van een in beginsel beperkte aansprakelijkheid, die echter onbeperkt wordt ingeval de hotelhouder of de personen die hem zijn diensten verlenen een fout beqaan. Deze beperking is evenwel redelijk, aangezien het ontwerp, tussen de twee systemen welke de overeenkomst biedt (3000 goudfranken, d.i. 10 000 Belgische franken, ofwel honderdmaal de prijs per dag van de kamer) het tweede systeem gekozen heeft. Dit biedt twee voordelen: er kan rekening worden gehouden met de categorie van het hotel en met de gast, en de wetgeving dient niet te worden aangepast indien de koopkracht van de munt gedaald is,

B. - Inlichtingen uit het vergelijkend recht.

Frankrijk: De tekst is door de Senaat in eerste lezing goedgekeurd.

Artikel 1 a.

Artikel 1952 van het Burgerlijk Wetboek wordt gewijzigd als volgt:

« Art. 1952. - De logement- of hotelhouders zijn als bewaarnemer aansprakelijk voor de kleren, het reisgoed en de diverse zaken die de gast welke bij hen zijn intrek neemt, in hun inrichting heeft meegebracht; de bewaarneming van dit soort zaken moet als een bewaarneming uit noodzaak beschouwd worden. »

de deze Convention est simple: il contient des règles minima au sujet de la responsabilité des hôteliers: les Etats peuvent augmenter cette responsabilité: ils peuvent aussi la diminuer en vertu de l'article 2 de la Convention.

Afin de favoriser l'industrie hôtelière, s'alignant d'ailleurs sur les solutions allemande et française, le Gouvernement n'a pas aggravé les règles de responsabilité figurant dans l'Annexe. Toutefois, afin de protéger d'une façon efficace les intérêts du voyageur, il n'a pas non plus, par le présent projet, fait usage des facultés prévues par l'article 2 précité.

Actuellement, la responsabilité des hôteliers est régie par les articles 1952, 1953 et 1954 du Code civil, qui datent de l'époque où les auberges étaient peu sûres; cette responsabilité a été allégée par la législation de 1897, laquelle l'a limitée à un montant (toujours fixé à 1 000 francs) pour les espèces et objets précieux qui n'ont pas été déposés entre les mains de l'hôtelier et qui ne sont pas à l'usage personnel et habituel du voyageur,

Il s'agit d'une responsabilité quasi objective puisque l'hôtelier est responsable, non seulement comme dépositaire salarié et nécessaire, mais répond aussi de certains cas fortuits, ainsi que des actes des étrangers allant et venant dans l'hôtel.

La mise en œuvre de la Convention européenne entraîne l'abrogation des articles précités qui sont remplacés par un texte qui suit de très près l'Annexe de la Convention.

Ceci ne change rien quant au rapport de droit entre l'hôtelier et le voyageur, ni quant à la responsabilité quasi objective de l'hôtelier qui reste celle du droit belge, mais le système de notre législation actuelle basée sur la responsabilité illimitée de l'hôtelier, limitée dans les cas prévus par la loi de 1897, est remplacé par un système de responsabilité limitée en principe, mais illimitée en cas de faute de l'hôtelier et des personnes lui prêtant leurs services. Toutefois, cette limitation est raisonnable puisque le projet a choisi parmi les deux systèmes offerts par la convention (3000 francs or, soit 10000 francs belges ou cent fois le prix de location du logement par journée), le deuxième système. Celui-ci présente deux avantages: il permet de tenir compte de la catégorie de l'hôtel et du client et d'éviter les rajustements de la législation par suite de la diminution du pouvoir d'achat de la monnaie.

B. - Renseignements de droit comparé.

France: Texte adopté par le Sénat en première lecture,

Article 1er a.

L'article 1952 du Code civil est modifié comme suit:

« Art. 1952. - Les aubergistes ou hôteliers répondent, comme dépositaires, des vêtements, bagages et objets apportés dans leur établissement par le voyageur qui loge chez eux: le dépôt de ces sortes d'effets doit être regardé comme un dépôt nécessaire, »

Artikel 1. b.

Artikel 1953 van het Burgerlijk Wetboek wordt als volgt gewijzigd:

« Art. 1953. --- Zij zijn aansprakelijk voor diefstal of beschadiging van die goederen, ongeacht of de diefstal is gepleegd of de beschadiging is veroorzaakt door hun diensten en ander personeel, dan wel door vreemde personen die in het hotel gaan en komen.

» Die aansprakelijkheid is onbeperkt, niettegenstaande ieder andersluidend beding, in geval van diefstal of beschadiging van voorwerpen van allerlei aard die bij hen in bewaring zijn gegeven of die zij zonder geldige reden geweigerd hebben in bewaring te nemen.

» In alle andere gevallen is de aan de reiziger verschuldigde schadevergoeding, met uitsluiting van iedere overeengekomen beperking tot een lager bedrag, beperkt tot een bedrag dat gelijk is aan honderdmaal de huur van de kamer voor een dag, behalve indien de reiziger bewijst dat de door hem geleden schade veroorzaakt is door de schuld van degene die hem logies verschaft of van de personen voor wie deze aansprakelijk is, »

Artikel 2.

Artikel 1954 van het Burgerlijk Wetboek wordt gewijzigd als volgt :

« Art. 1954. - Logement- of hotelhouders zijn niet aansprakelijk voorzover de diefstal of de beschadiging te wijten is aan overmacht of het verlies voortvloeit uit de aard of uit een gebrek van de zaak, mits zij het door hen aangevoerde feit bewijzen. »

UITTREKSELS UIT BUITENLANDSE WETBOEKEN,
ZOALS DIE DOOR DE « FEDERATION NATIONALE
FRANÇAISE DE L'INDUSTRIE HOTEUERE » ZIJN
BEZORGD.

1. Uittreksels uit het Zwitsers Burgerlijk Wetboek,

Afdeling 29. - Wetboek van de verbintenissen.

Artikel 487.

Logement- en hotelhouders zijn aansprakelijk voor alle schade toegebracht aan of vernietiging of verlies van zaken welke de reizigers die bij hen hun intrek nemen, medebrengen, behalve indien zij bewijzen dat de schade te wijten is aan de reiziger zelf, aan een persoon die hem bezoekt, hem vergezelt of bij hem in dienst is, of indien zij bewijzen dat de schade te wijten is aan overnacht dan wel voortvloeit uit de aard van de in bewaring gegeven zaak,

De aansprakelijkheid voor de meegebrachte zaken is evenwel beperkt tot 1000 frank voor iedere reiziger, indien de hotelhouder noch zijn personeel enige schuld treft.

Artikel 488.

Wanneer waardevolle zaken, geldsommen van enig belang of waardepapieren niet aan de hotelhouder zijn toevertrouwd, is deze daar alleen aansprakelijk voor, wanneer hem of zijn personeel schuld treft; wanneer hij die zaken in bewaring heeft, genomen of geweigerd heeft zulks te doen, is hij onbeperkt aansprakelijk.

Voor de waardevolle zaken welke de reiziger bij zich moet kunnen houden, heeft, de hotelhouder dezelfde aansprakelijkheid als voor de andere goederen van de reiziger.

Article 1. b.

L'article 1953 du Code civil est modifié comme suit:

« Art. 1953. - Ils sont responsables du vol ou du dommage de ces effets, soit que le vol ait été commis ou que le dommage ait été causé par leurs domestiques et préposés, ou par des étrangers allant et venant dans l'hôtel.

» Cette responsabilité est illimitée, nonobstant toute clause contraire, au cas de vol ou de détérioration des objets de toute nature déposés entre leurs mains ou qu'ils ont refusé de recevoir sans motif légitime.

» Dans tous les autres cas, les dommages-intérêts dus au voyageur sont, à l'exclusion de toute limitation conventionnelle inférieure, limités à l'équivalent de cent fois le prix de location du logement par journée, sauf lorsque le voyageur démontre que le préjudice qu'il a subi résulte d'une faute de celui que l'héberge ou des personnes dont ce dernier doit répondre. »

Article 2.

L'article 1954 du Code civil est modifié comme suit:

« Art. 1954. - Les aubergistes ou hôteliers ne sont pas responsables des vols ou dommages qui arrivent par force majeure, ni de la perte qui résulte de la nature ou d'un vice de la chose, à charge de démontrer le fait qu'ils allèguent. »

EXTRAITS DE CODES ETRANGERS
TELS QU'ILS ONT ETE TRANSMIS PAR LA FEDERATION
NATIONALE FRANÇAISE DE L'INDUSTRIE HOTELIERE.

1. Extraits du Code civil suisse.

Section 29. - Code des obligations.

Article 187.

Les aubergistes et hôteliers sont responsables de toutes détériorations, destructions ou soustractions des effets apportés par les voyageurs qui logent chez eux, à moins qu'ils ne prouvent que le dommage est imputable au voyageur lui-même, à des personnes qui le visitent, l'accompagnent ou sont à son service; ou qu'il résulte soit d'un événement de force majeure, soit de la nature de la chose déposée.

Toutefois, la responsabilité en raison des effets apportés est restreinte à la somme de 1000 francs pour chaque voyageur, si aucune faute ne peut être imputée à l'hôtelier, ni à son personnel.

Article 488.

Lorsque des objets de prix, des sommes d'argent d'une certaine importance ou des papiers de valeur n'ont pas été confiés à l'hôtelier, celui-ci en répond seulement en cas de faute commise par lui ou par son personnel; s'il en a reçu ou refusé le dépôt, il est tenu sans limitation de sa responsabilité.

S'il s'agit d'objets de valeur que le voyageur doit pouvoir conserver par devers lui, l'hôtelier en répond comme des autres effets du voyageur.

Artikek 489.

De rechten van de reiziger gaan teniet indien hij de hotelhouder niet onmiddellijk na de ontdekking van de door hem geleden schade hiervan verwittigt; de hotelhouder kan zich niet bevrijden van zijn aansprakelijkheid door middel van in zijn inrichting aangebrachte mededelingen waarin verklaard wordt dat hij die aansprakelijkheid afwijst of afhankelijk maakt van niet in de wet bepaalde voorwaarden.

Artikek 190.

Het eerste lid heeft betrekking op de aansprakelijkheid i.v.m. « openbare stalling ».

Tweede lid: «De aansprakelijkheid voor paarden en wagens, alsmede voor het toebehoren dat in ontvangst is genomen, is evenwel beperkt tot 1 000 frank voor iedere persoon die ze aflevert, indien de andere partij noch haar personeel enigerlei schuld treft ».

Artikel 491.

Het Zwitsers Burgerlijk Wetboek stelt ten behoeve van de hotelhouder een retentierecht in op de voorwerpen die door de reiziger in bewaring zijn gegeven, tot waarborg van de betaling van de hotelrekening.

2. ruttreksels uit het Italiaans Burgerlijk Wetboek.

Aansprakelijkheid voort de in het hotel meegebrechte voorwerpen.

De hotelhouder is aansprakelijk voor de vervreemding, het verlies of de beschadiging van de voorwerpen die de cliënt in het hotel heeft meegebracht en die hem niet speciaal zijn toevertrouwd, tot een maximumbedrag van 200 000 lire.

De hotelhouder is onbeperkt aansprakelijk :

1° indien de schade te wijten is aan grove schuld van hem zelf, van zijn familieleden of van zijn personeel;

2° indien hij zonder wettige reden geweigerd heeft de voorwerpen van de cliënt in bewaring te nemen. Als wettige reden wordt beschouwd: het feit dat de voorwerpen een al te grote waarde hebben (die waarde moet in verhouding staan tot de klasse van het hotel) of het feit dat ze te groot zijn t.o.v. de in het hotel beschikbare plaatsen.

De hotelhouder is in geen geval aansprakelijk indien bewezen is dat de vervreemding, het verlies of de beschadiging te wijten zijn aan grove schuld van de cliënt, van personen in zijn dienst, van personen die hem bezoeken of vergezellen, of indien het verlies of de beschadiging te wijten zijn aan de aard van het voorwerp of aan toeval.

3. Uittreksels uit het Duits Burgerlijk Wetboek.

Paragrafen 701 tot 703.

Paragraaf 701 - Aansprekelijkheid van de hotelhouder.

Een hotelhouder die, in het kader van zijn beroep, cliënten ontvangt om hen in zijn hotel te logeren, is verplicht schadevergoeding te betalen voor het verlies, de vernieling of de beschadiging van de zaken die de gast in zijn huis heeft meegebracht.

Worden als meegebrachte zaken beschouwd:

1° de zaken die de cliënt in zijn hotel heeft meegebracht of die op een door de hotelhouder of door zijn personeel aangeduide plaats, zelfs buiten het hotel, afgegeven zijn, maar die door de hotelhouder of door zijn personeel in bewaring genomen zijn;

Article 489.

Les droits du voyageur s'éteignent s'il ne signale pas à l'hôtelier le dommage éprouvé aussitôt après l'avoir découvert; l'hôtelier ne peut s'affranchir de la responsabilité en déclarant par des avis affichés dans son établissement qu'il entend la décliner ou la faire dépendre de conditions non spécifiées par la loi.

Article 190.

Le premier alinéa a trait à la responsabilité de ceux qui tiennent «écurie publique ».

Deuxième alinéa: « Toutefois, la responsabilité, en raison des animaux et voitures, ainsi que des accessoires reçus, est restreinte à la somme de 1 000 francs pour chaque déposant si aucune faute ne peut être imputée à l'autre partie, ni à son personnel ».

Article 491.

Le Code civil suisse introduit un droit de rétention pour l'hôtelier sur les objets déposés par le voyageur en garantie du paiement de la note d'hôtel.

2. Extraits du Code civil italien.

Responsabilité pour les objets apportés à l'hôtel.

L'hôtelier est responsable du détournement, de la perte ou détérioration des objets apportés par les clients dans l'hôtel et qui ne lui ont pas été particulièrement confiés, jusqu'à une limite maximum de 200 000 lire.

La responsabilité de l'hôtelier est illimitée:

1° si le préjudice est imputable à une faute grave de sa part, de ses familiers ou de son personnel.

2° s'il a refusé de garder les objets du client, sans motif légitime. Sont considérés comme motifs légitimes: une valeur excessive des objets (la valeur de ceux-ci doit être en rapport avec la classe de l'hôtel) et si leur volume est encombrant vis-à-vis de la capacité des locaux.

En tout cas, l'hôtelier est exempt de responsabilité s'il est démontré que le détournement, la perte ou la détérioration sont imputables à une faute grave du client, de ses employés, des personnes qui le visitent ou l'accompagnent, ou bien si la perte ou la détérioration sont dues à la nature de l'objet ou à un cas fortuit.

3. Extraits du Code civil allemand.

Paragraphe 701 à 703.

Paragraphe 701 - Responsabilité de l'hôtelier.

Un hôtelier qui reçoit des clients du point de vue professionnel pour les loger dans son établissement est tenu à dédommager le préjudice causé par la perte, la destruction ou l'endommagement des effets apportés par le client reçu dans sa maison.

Sont considérés comme effets apportés:

1° les effets apportés par le client à l'hôtel, ou qui sont déposés à un endroit indiqué par l'hôtelier ou son personnel, même à l'extérieur de l'hôtel, mais pris en garde par l'hôtelier ou son personnel;

2° de aaken die de hotelhouder of zijn personeel in bewaring heeft genomen vóór of na de periode tijdens welke de cliënt in het hotel door de hotelhouder is ontvangen om er te logeren.

Indien het personeel van de hotelhouder een bewaarplaats heeft aangewezen of zaken in bewaring heeft genomen, zal de vorige bepaling alleen gelden indien deze personen aangeduid zijn om dit te doen of -- gelet op de gevolgen -- als zodanig kunnen beschouwd worden;

3° de aansprakelijkheid van de hotelhouder vervalt indien het verlies, de vernieling of de beschadiging te wijten is aan de cliënt of aan een persoon die hem heeft vergezeld of die in zijn kamer is ontvangen, of nog indien de schade het gevolg is van de ouderdom van de zaken of te wijten is aan overmacht.

De verplichting om de schade te herstellen strekt zich niet uit tot voertuigen, noch tot zaken die een achtergelaten zijn, noch tot levende dieren.

Paragraaf 702 - Beperking van de verplichting tot vergeding,

Waardevolle zaken:

1° Volgens paragraaf 701 is de hotelhouder slechts aansprakelijk tot een beliep van honderdmaal de prijs van één dag verblijf, met een minimum van 1000 DM en een maximum van 6000 DM.

Wanneer het gaat om, geld, waarden of waardevolle zaken, wordt het bedrag 6000 DM vervangen door het bedrag 1 SaD DM.

2° De aansprakelijkheid van de hotelhouder is onbeperkt wanneer het verlies, de vernieling of de beschadiging te wijten is aan hem of aan zijn personeel, indien het gaat om zaken die hij in bewaring heeft ontvangen of die hij, in strijd met hetgeen in het 10 lid is bepaald, geweigerd heeft in bewaring te nemen;

3° De hotelhouder is verplicht geld, waarden en waardevolle zaken in bewaring te nemen tenzij deze laatste, rekening houdend met de grootte van het hotel, te veel plaats innemen of zeer kostbaar of gevaarlijk zijn.

De hotelhouder mag eisen dat deze zaken hem in een afgesloten of verzegelde verpakking worden overhandigd.

Paragraaf 702bis - Vrijstelling van de aansprakelijkheid.

1. Wanneer de aansprakelijkheid van de hotelier het overeenkomstig paragraaf 702 (art. I) vastgestelde maximumbedrag overschrijdt, kan de hotelier niet vrijgesteld worden van de aansprakelijkheid wanneer het verlies, de vernieling of de beschadiging van de zaken te wijten is aan hemzelf of aan zijn personeel, hetzij vrijwillig, hetzij ten gevolge van een grove nalatigheid of onvoorzichtigheid, of indien het gaat om zaken die de hotelhouder, in strijd met het bepaalde in paragraaf 702 (art. 3), geweigerd heeft in ontvangst of in bewaring te nemen;

2° De hotelhouder is slechts aansprakelijk wanneer de verklaringen van de cliënt schriftelijk worden afgelegd en geen andere bepalingen omvatten,

Paragraaf 703 - Ven>al van het recht van de cliënt op schadevergoeding,

Het recht van de cliënt vervalt wanneer deze niet onmiddellijk de hotelhouder kennis geeft van het verlies, de vernieling of de schade waarvan hij het slachtoffer is geworden.

2° les effets qui sont reçus pour être gardés par l'hôtelier ou le personnel, avant ou après la période pendant laquelle le client est reçu pour être logé par l'hôtelier.

Dans le cas d'une indication ou de réception de la part du personnel de l'hôtelier, ce qui précède ne sera valable que si lesdites personnes sont désignées pour ce faire ou, vu les conséquences, peuvent être considérées comme telles;

3° la responsabilité de l'hôtelier est sans objet si la perte, la destruction ou l'endommagement était causé par le client, par une personne l'accompagnant ou par une personne qu'il aurait reçue dans sa chambre, ou si ce dommage est causé par l'état de vétusté des effets, ou par cas de force majeure.

L'obligation d'indemnisation ne porte pas sur des véhicules, ni sur des objets laissés dans les véhicules ou des animaux vivants.

Paragraphe 702 - Limitation de l'obligation d'indemnité,

Objets précieux:

10 Aux termes du paragraphe 701, l'hôtelier n'est responsable que jusqu'à concurrence d'un montant correspondant à cent fois le prix d'une journée de logement, mais, au moins jusqu'à un montant de 1 000 DM et, au maximum, jusqu'à 6000 DM.

Quand il s'agit d'argent, de valeurs, ou d'objets précieux, le montant de 6 000 DM est remplacé par un montant de 1500 DM;

2° La responsabilité de l'hôtelier est illimitée lorsque la perte, la destruction ou l'endommagement est causé par lui ou son personnel, lorsqu'il s'agit d'objets qu'il a reçus en garde ou dont il a refusé la garde, contrairement au libellé de l'alinéa 3;

3° L'hôtelier est obligé de recevoir en garde de l'argent, des valeurs et des objets précieux, à moins qu'étant donné les dimensions de l'hôtel, ces objets représentent un trop gros volume ou sont de très grande valeur ou dangereux,

L'hôtelier peut exiger que lesdits objets lui soient remis dans un récipient fermé ou cacheté.

Paragraphe 702bis - Exemption de la responsabilité.

1. L'hôtelier ne peut être exempté de la responsabilité lorsqu'elle dépasse le montant maximum, conformément au paragraphe 702 (art. I), dans le cas où la perte, la destruction ou l'endommagement des objets aurait été causé par lui-même ou son personnel, volontairement, ou par négligence ou imprudence grave ou s'il s'agit d'objets pour lesquels l'hôtelier aurait refusé la réception et la garde contrairement au libellé du paragraphe 702 (art. 3);

2° L'hôtelier n'est responsable que si les déclarations du client sont données par écrit et ne contiennent pas d'autres dispositions.

Paragraphe 703 -- Expiration du droit du client à recevoir un dédommagement.

Le droit du client expire lorsque celui-ci n'a pas signalé immédiatement à l'hôtelier la perte, la destruction ou l'endommagement dont il a été victime.

C. -- Algemene bespreking.

- Een lid betreurt dat de Commissie voor de Buitenlandse Zaken de Overeenkomst, die zonder verslag is aangenomen, niet grondiger heeft onderzocht en vindt het op het eerste gezicht niet verantwoord de aansprakelijkheid van de hotelhouders, die thans onbeperkt is, te beperken.

Hij denkt, dat de artikelen 1952, 1953 en 1954 van het Burgerlijk Wetboek de reiziger meer waarborgen verlenen en dat zij, voor zover zulks mogelijk is, moeten behouden worden, rekening houdend met de internationale verbindenissen die België op dit gebied zeer onlangs heeft aangegaan.

De Commissie zou met zekerheid moeten weten in hoeverre de toepassing van de Europese Overeenkomst de inwerkingtreding van de in het legeringsontwerp voorkomende bepalingen vergt, rekening houdend met het feit dat die overeenkomst slechts minimumverplichtingen oplegt, die door de nationale wetgever verzwaaard mogen worden.

De Minister verklaart dat zijn diensten in dit verband een nota zullen opstellen, die aan de leden van de Commissie zal worden bezorgd; hij vestigt de aandacht van de leden op artikel 2 van het wetsontwerp, dat talrijke gevallen vermeldt waarin de aansprakelijkheid van de hotelhouder onbeperkt blijft.

Hier volgt, ten gerieve van de leden, de tekst van die nota:

De Europese Overeenkomst van 17 december 1962 houdt een artikel 1, 2, in dat bepaalt: «Elke Overeenkomstsluitende Partij blijft evenwel vrij de aansprakelijkheid van de hotelhouders verder uit te breiden». Daaruit volgt dat de bepalingen van het aanhangsel slechts minimum-regels zijn.

In welke mate zijn de artikelen 1952, 1953 en 1954 van het Burgerlijk Wetboek verenigbaar met de verbintenissen, ontstaan door de Europese Overeenkomst, en welke amendementen zouden eventueel kunnen aangebracht worden indien het Parlement zou besluiten tot het behoud van het systeem van het Burgerlijk Wetboek, aangevuld door de wet van 1897 betreffende de onbeperkte aansprakelijkheid van de hotelhouder, slechts beperkt in de gevallen waarin de wet van 1897 voorziet?

1. Artikel 1952 van het Burgerlijk Wetboek stelt de hotelhouders verantwoordelijk voor «de goederen welke de reiziger die bij hem zijn intrek neemt, medebrengt». De in artikel 1 van de bijlage van de Overeenkomst bepaalde aansprakelijkheid is ruimer, aangezien als meegebrachte zaken worden beschouwd alle zaken welke de hotelhouder onder zijn toezicht neemt gedurende een tijd voor of na de tijd dat de gast er slaapt, gelegenheid tot zijn beschikking heeft. Artikel 1952 zou dus moeten worden aangepast.

2. Artikel 1953 van het Burgerlijk Wetboek stelt de hotelhouder aansprakelijk voor diefstal of beschadiging. Artikel 1, 1, van de bijlage van de Overeenkomst stelt de hotelhouder aansprakelijk voor «schade, vernieling of verlies». «Diefstal» moet dus niet worden vastgesteld. De aansprakelijkheid van de hotelhouder wordt uitgebreid. Artikel 1953 zou dus moeten worden aangepast.

3. Artikel 2 van de bijlage bevat een bepaling volgens welke de hotelhouder verplicht is bepaalde kosten in bewaring te nemen. Een dergelijke bepaling bestaat niet in het Burgerlijk Wetboek, en zou er dus moeten worden opgenomen.

4. Ofwel zou men artikel 5 van het ontwerp: «Iedere verklaring of beding waarbij de aansprakelijkheid van een hotelhouder vooraf wordt uitgesloten of beperkt, is nietig»

C. - Discussion générale.

- Après avoir regretté que la Commission des Affaires étrangères n'ait pas approfondi l'étude de la Convention qui a été adoptée sans rapport, un membre estime, à première vue, non justifié de limiter la responsabilité des hôteliers, qui est actuellement illimitée.

Il pense que les articles 1952, 1953 et 1954 du Code civil donnent plus de garantie au voyageur, et qu'il faut les conserver, dans la mesure du possible, compte tenu des engagements internationaux que la Belgique vient de prendre dans ce domaine.

Il serait utile que la Commission sache avec certitude dans quelle mesure l'application de la Convention européenne impose l'entrée en vigueur des dispositions figurant dans le projet du Gouvernement, en tenant compte du fait que ladite Convention n'impose que des obligations minimales que les législateurs nationaux conservent la faculté d'aggraver.

Le Ministre déclare que ses services vont rédiger une note sur ce point qui sera distribuée aux membres de la Commission; il attire l'attention de ceux-ci sur l'article 2 du projet de loi, qui énumère de nombreux cas dans lesquels la responsabilité de l'hôtelier reste illimitée.

Les membres voudront bien trouver ci-dessous le texte de cette note:

La Convention européenne du 17 décembre 1962, comporte un article 1er, 2, qui dispose: «Chacune des parties contractantes conserve toutefois la faculté d'augmenter la responsabilité des hôteliers». Il en résulte que les dispositions de l'annexe ne constituent que des règles minimales.

Dans quelle mesure les articles 1952, 1953 et 1954 du Code civil sont-ils compatibles avec les obligations créées par la Convention européenne et quels sont les amendements qu'il faudrait éventuellement leur apporter, si le Parlement décidait de conserver le système du Code civil amendé par la loi de 1897, soit la responsabilité illimitée de l'hôtelier, limitée seulement dans les cas prévus par la loi de 1897?

1. L'article 1952 du Code civil rend les hôteliers responsables «des objets apportés par le voyageur qui loge chez eux». L'article 1er de l'annexe de la Convention détermine une responsabilité plus étendue, puisque sont considérés comme apportés à l'hôtel, les objets dont l'hôtelier assume la surveillance, pendant une période précédant ou suivant celle où le voyageur dispose d'un logement. L'article 1952 devrait donc être adapté.

2. L'article 1953 du Code civil rend l'hôtelier responsable du vol ou du dommage. L'article 10er, 1, de l'annexe de la Convention rend l'hôtelier responsable de la détérioration, de la destruction ou de la soustraction. Le «vol» ne doit donc pas être établi. La responsabilité de l'hôtelier est plus étendue. L'article 1953 devrait donc être adapté.

3. L'article 2 de l'annexe contient une disposition par laquelle l'hôtelier est obligé d'accepter le dépôt réel de certains objets de valeur. Une telle disposition n'existe pas dans le Code civil. Il faudrait l'y inclure.

4. Il faudrait, soit reprendre l'article 5 du projet: «Est nulle toute déclaration ou convention visant à exclure par avance la responsabilité de l'hôtelier», soit au cas où il était

moeren overnemen. ofwel zou men - ingeval gebruik wordt gemaakt van de in artikel 2. d, van de Overeenkomst omschreven mogelijkheid -- de hotelhouder moeten toestaan met de gast een bljaondere overeenkomst aan te gaan. indien de zaken hem in bewaring zijn gegeven of wanneer hem of de personen waarvoor hij aansprakelijk is, schuld treft. met dien verstande dat wordt vermeld dat « de aansprakelijkheid niet mag worden beperkt tot een lager bedrag dan in de Overeenkomst genoemd ».

5. Het in de wet van 1897 op 1 000 frank vastgestelde bedrag zou eveneens moeten worden verhoogd tot het in de Overeenkomst bepaalde bedrag.

„ „

Er zij opgemerkt dat de omschrijving van de « personen voor wie de hotelhouder aansprakelijk is », zoals bedoeld in artikel I van de bijlage, aan de wetgeving van de onderscheidene Staten wordt overgelaten en dat die omschrijving in het onderhavige ontwerp als volgt is gereedigd: « persoon die hem zijn diensten verleent », en niet « dienstbode en aangestelde », zoals in artikel 1953 van het Burgerlijk Wetboek staat, zulks ten einde alle personen te treffen die de hotelhouder bij zijn contractuele verplichtingen betreft, ongeacht of er tussen hem en die personen een arbeidsovereenkomst bestaat (familieleden, gelegenheidsstagiairs, leden van zijn personeel) ». (Memorie van toelichting, blz. 6).

.

Samenvattend kan men zeggen dat de voorgenomen hervorming weliswaar gunstig is voor de hotelhouders, maar dat zij reus rekening houdt met de historische ontwikkeling: de buitengewone graad van aansprakelijkheid van de hotelhouders steunt immers op een traditioneel wantrouwen jegens hen, dat thans niet meer verantwoord is.

Nochtans vrijwaart deze hervorming de rechten van de reizigers, aangezien de aansprakelijkheid van de hotelhouders op zekere gebieden wordt uitgebreid en overigens meer aangepast is aan de hedendaagse gebruiken in het reiswezen:

1° m.b.t. de goederen die worden beschouwd als zijnde medegebracht naar het hotel;

2° de reizigers kunnen de hotelhouder verplichten tot zakelijke bewaarnin;

3° overeenkomsten tot ontheffing van aansprakelijkheid zijn verboden;

4° de aansprakelijkheid wordt weder onbeperkt ingeval de hotelhouder of de personen die hem zijn diensten verlenen, schuld treft;

5° voor de waardevolle zaken en het geld wordt het anachronistische maximum van 1 000 frank verhoogd.

- Een lid verklaart dat hij, op enkele minder belangrijke punten na, met de nota van de administratie kan instemmen en dat hij geen bezwaren meer heeft tegen het ontwerp in het algemeen.

- Naar aanleiding van een opmerking van een ander lid leek het gepast in het verlaag nader te bepalen dat het ontwerp en ook de artikelen 1952, 1953 en 1954 van het Burgerlijk Wetboek, die door het ontwerp worden vervangen, de « hotelhouders » in de ruime zin welke de rechtspraak aan die term geeft, beogen, en niet alleen de « hotelhouders », zoals is bepaald in de speciale reglementering op de hotelniverheid, met name in het koninklijk besluit van 17 juli 1964 betreffende het statuut van de hotelnirichtingen.

fait usage de la faculté prévue par l'article 2. d, de la Convention. de permettre à l'hôtelier de conclure un arrangement spécial avec Je voyageur lorsque les objets ont été déposés entre ses mains ou lorsqu'il ya faute de sa part ou des personnes dont il est responsable, mais en prévoyant « que cette responsabilité ne pourra être réduite à un montant inférieur à celui fixé par la Convention ».

5. Il faudrait aussi majorer le montant de 1 000 francs fixé par la loi de 1897 jusqu'au montant fixé par la Convention,

.

Il convient de remarquer que la définition des « personnes dont l'hôtelier est responsable » visées par l'article 1er de l'annexe, a été laissée aux législateurs nationaux et que dans Je présent projet elle est traduite, par « personne lui prêtant ses services » et non par « domestique et préposé » comme dans l'article 1953 du Code civil, afin de couvrir « toutes les personnes auxquelles l'hôtelier fait appel dans l'exécution de ses obligations contractuelles, que ces personnes soient ou non liées envers lui en vertu d'un contrat de louage de service (membres de sa famille, stagiaires occasionnels, membres du personnel) » (exposé des motifs, p. 6),

„ „

En résumé, si la réforme projetée est favorable à l'hôtelier, elle tient compte de l'évolution historique: en effet, la responsabilité: exceptionnelle... des aubergistes est fondée sur Une défiance traditionnelle... à leur égard, qui ne se justifie plus.

Cette réforme sauvegarde néanmoins les intérêts des voyageurs, puisque la responsabilité de l'hôtelier devient dans certains domaines plus étendue en s'adaptant d'ailleurs aux usages contemporains en matière de voyages;

1° quant aux objets considérés comme apportés à l'hôtel;

2° les voyageurs peuvent contraindre l'hôtelier à accepter le dépôt réel;

3° les conventions d'exonération de responsabilité, sont interdites;

4° la responsabilité redevient illimitée s'il y a faute de l'hôtelier ou des personnes lui prêtant leurs services;

5° pour les objets précieux, espèces monnayées, la limite anachronique de 1 000 francs est majorée,

- Un membre déclare qu'à l'exception de certains points secondaires, il peut marquer son accord avec la note de l'administration, et que le projet de loi ne soulève plus d'observations générales de sa part.

- Comme suite à une remarque d'un autre membre, il a été jugé utile de préciser dans le rapport que le projet comme d'ailleurs les articles 1952, 1953 et 1954 du Code civil qu'il tend à remplacer, vise les « hôteliers » au Sens large que la jurisprudence donne à ce vocable, et non seulement les « hôteliers » tels qu'ils sont définis par la réglementation particulière régissant l'hôtellerie, notamment l'arrêté royal du 17 juillet 1964 relatif au statut d'établissements hôteliers.

D. - Bespreking van de artikelen.

Eerste artikel.

Op een vraag van een Commissielid wordt geantwoord dat de logiesprijs over het algemeen de prijs zal zijn die overeenkomstig het statuut van de hotelinrichtingen, in de hotels is aangeplakt. Zo nodig zal dit statuut worden aangevuld om in ingewikkelde gevallen te voorzien, zoals b.v. die waarin voor logies en andere diensten en leveringen een totale prijs is vastgesteld.

Een lid informeert naar het nut van de in artikel 1952, § 2, voorkomende opsomming: kan deze tekst geen aanleiding tot betwisting geven en dient de voorkeur niet te worden gegeven aan de huidige tekst van artikel 1952?

De Minister onderstreept dat § 2 noodzakelijk is: daarin worden onontbeerlijke nadere bepalingen gegeven om het toepassingsgebied van het ontwerp te omschrijven en anderzijds wordt er de aansprakelijkheid van de hotelhouder t.o.v. het vigerende recht in uitgebreid. aangezien hij overeenkomstig letter c aansprakelijk is gedurende de tijd voor of na de tijd dat de gast er slaapgelegenheid tot zijn beschikking heeft: deze uitbreiding komt overeen met de huidige gebruiken van de gasten die van te voren hun ski's toezenden, tussen twee verblijfsperiodes in gedurende enkele dagen een koffer in het hotel laten staan enz.

Nadat de woorden «er een slaapgelegenheid ter beschikking heeft» vervangen zijn door de woorden «er logeert», wordt artikel eenparig aangenomen.

Art. 2.

In verband met de opsomming van de zaken die de hotelhouder verplicht is aan te nemen, wordt door de Commissie kritiek uitgeoefend op het zinsdeel «of indien zij, de grootte van het hotel of de omstandigheden waarin het wordt geëxploiteerd in aanmerking genomen, een buitensporige handelswaarde hebben of overlast veroorzaken».

Zij is de mening toegedaan dat de hotelhouder met de beste wil van de wereld moeilijk zal kunnen oordelen of de zaak die hem wordt toevertrouwd een buitensporige waarde heeft t.o.v. de standing van zijn hotel.

Anderzijds vraagt de Commissie zich af waarom de exploitant van een klein hotel niet verplicht zou moeten zijn een belangrijk bedrag in bewaring te nemen en of het niet in het belang van het toerisme is dat de zakelijke bewaarneming van om het even welk bedrag door elke hotelhouder aanvaard moet worden.

Op voorstel van de heer Lindemans (*Stuk* n° 569/2- II) wordt het betwiste zinsdeel weggelaten.

Anderzijds wordt door de Commissie een amendement van de heer Claes (*Stuk* n° 569/2-1) aangenomen, dat de duur tijdens welke de hotelhouder verplicht is de door de gast afgegeven zaken in bewaring te nemen, beperkt om de taak van het nachtpersoneel der hotels te vergemakkelijken.

De woorden «voor zover zij aangeboden worden tussen 8 uur en 24 uur» worden in de tekst ingevoegd na de woorden «in bewaring te nemen».

Met inachtneming van deze twee amendementen wordt artikel 2 eenparig aangenomen.

D. - Discussion des articles.

Article premier.

En réponse à une question d'un membre de la Commission, il est précisé que le prix du logement sera en général celui qui est affiché dans les hôtels, en application du statut des établissements hôteliers. Ce statut sera complété en cas de nécessité pour viser les cas complexes tels que ceux dans lesquels un prix global est fixé pour le logement et d'autres services et fournitures.

Un autre commissaire demande quelle utilité présente l'énumération du § 2 de l'article 1952: ce texte ne risque-t-il pas de prêter à controverse, et celui de l'article 1952 actuel ne lui est-il pas préférable?

Le Ministre souligne que ce § 2 est nécessaire; il apporte des précisions indispensables pour déterminer le champ d'application du projet, et d'autre part, il étend la responsabilité de l'hôtelier, par rapport au droit en vigueur, puisqu'elle sera engagée, par le littéral c, pendant une période de temps précédant ou suivant celle où le voyageur dispose du logement; cette extension est conforme aux usages contemporains des voyageurs, qui envoient leurs skis à l'avance, laissent une valise à l'hôtel pendant quelques jours entre deux séjours, etc.

Moyennant la substitution aux mots «y dispose d'un logement» des mots «y prend logement» dans le texte français, l'article premier est adopté à l'unanimité.

Article 2.

Au sujet de l'énumération des objets que l'hôtelier est obligé d'accepter, la Commission critique la partie de phrase «ou si relativement à l'importance ou aux conditions d'exploitation de l'hôtel, ils sont d'une valeur marchande excessive».

Elle estime que l'hôtelier, de la meilleure foi du monde, aura beaucoup de difficultés à apprécier quand un objet qu'on lui remet, est d'une valeur excessive par rapport au standing de son hôtel.

D'autre part, la Commission se demande pourquoi l'exploitant d'un petit hôtel ne devrait pas être tenu d'accepter en dépôt une somme importante, et s'il ne serait pas de l'intérêt du tourisme que le dépôt réel de n'importe quelle somme doive être accepté par n'importe quel hôtelier.

Sur la proposition de M. Lindemans (*Doc.* n° 569/2.11), le membre de phrase incriminé est supprimé.

D'autre part, la Commission adopte un amendement de M. Claes (*Doc.* n° 569/2-1) tendant à limiter dans le temps l'obligation de l'hôtelier d'accepter le dépôt réel des objets présentés par le voyageur, et ce pour faciliter la tâche des employés de nuit des hôtels.

Les mots «pour autant qu'ils soient présentés entre 8 heures et 24 heures», sont insérés après les mots «d'accepter en dépôt».

Moyennant ces deux amendements, l'article 2 est adopté à l'unanimité.

Art. 3.

Op voorstel van de heer Defraigne (*Stuk* n° 569/2-III) wordt letter c duidelijkshalve vervangen door wat volgt :
4. c) de aard of het gebrek van de zaak ».

Het aldus gewijzigde artikel wordt eenparig aangenomen.

Art. 4.

De Commtssie vindt dat de woorden «niet zo spoedig mogelijk» aanleiding tot betwisting kunnen geven. Op voorstel van de heer Defraigne (*Stuk* n° 569/2-III) wordt besloten artikel 1954bis, ingevoegd bij artikel 4, te vervangen door een aan de Zwitserse wetgeving ontleende tekst :

« Art. 1954bis. - De rechten van de gast gaan teniet indien hij niet onmiddellijk na de vaststelling van de opgelopen schade kennis daarvan geeft, behoudens wann er de schade veroorzaakt is door de schuld van de hotelhouder of van de personen die hem diensten verlenen, »

Het aldus gewijzigde artikel 4 wordt eenparig aangenomen.

Art. 5.

Op voorstel van de heer Coulonvaux (*Stuk* n° 569/2-IV) wordt het woord «vooraf» vervangen door de woorden «voor het schadelijk feit ».

Het aldus gewijzigde artikel wordt eenparig aangenomen.

Art. 6.

De heer Defraigne heeft een amendement (*Stuk* n° 569/3) ingediend, dat ertoe strekt artikel 6 weg te laten en een gelijkaardige tekst in artikel 1 van het wetsontwerp in te voegen. Hij verantwoordde dit met verschillende overwegingen:

1° er dient te worden vermeden verschillende artikelen met hetzelfde nummer op te stellen en in een tekst de nummers van andere artikelen op te sommen;

2° het voortbestaan van de gemeenrechtelijke aansprakelijkheid van de hotelhouder moet onderstreept worden;

3° er is geen reden om de artikelen 1954 en 1954ter niet onder de uitsluiting te laten vallen.

In zijn antwoord wijst de Minister erop dat de door de heer Defraigne voorgestelde verwijzing naar «deze afdeling» te ruim is, daar afdeling V van hoofdstuk I van boek III van titel XI van het Burgerlijk Wetboek, betreffende de bewaargeving uit noodzaak, naast de artikelen 1952, 1953 en 1954, betreffende de bewaargeving in hotels, ook de artikelen 1949, 1950 en 1951, betreffende de bewaargeving uit noodzaak in het algemeen, bevat.

Anderzijds zijn de artikelen 1954 en 1954ter niet in de bij artikel 6 bepaalde uitsluiting opgenomen omdat het overbodig werd geacht zulks te preciseren: daar artikel 1952 niet toepasselijk is op de hotelhouder wanneer die het werk van een garagehouder verricht, vloeit daaruit voort dat artikel 1954 evenmin als artikel 1954ter op hem slaan. In artikel 1954 worden de oorzaken van de uitsluiting van de aansprakelijkheid opgesomd, die slechts mogen worden ingeroepen wanneer aansprakelijkheid bestaat; in artikel 1954ter wordt bepaald dat elke verklaring of overeenkomst ter beperking van de aansprakelijkheid van de hotelhouder voor het schadelijk feit, nietig is. Het is vanzelfsprekend dat bedoelde nietigheid slechts slaat op de verklaringen en overeenkomsten in verband met de specifieke aansprakelijkheid van de hotel-

Art. 3.

Sur proposition de M. Defraigne (*Doe.* n° 569/2-III), le littéra c devient «à la nature ou au vice de la chose» et ce, dans un souci d'exactitude et de précision.

Ainsi amendé, l'article est adopté à l'unanimité.

Art. 4.

La Commission estime que l'expression «un retard indu» donnera lieu à des controverses. Aussi, sur proposition de M. Defraigne (*Doc.* n° 569/2-III), elle décide de substituer à l'article 1954bis inséré par l'article 4, un texte repris de la loi suisse:

« Art. 1954bis. - Sauf en cas de faute de l'hôtelier ou des personnes lui prêtant leurs services, les droits du voyageur s'éteignent s'il ne signale pas le dommage éprouvé aussitôt après l'avoir découvert. »

L'article 4 ainsi amendé est adopté à l'unanimité.

Art. 5.

Sur proposition de M. Coulonvaux (*Doe.* n° 569/2-IV), les mots «par avance» sont remplacés par «avant le fait dommageable ».

Ainsi amendé, l'article 5 est adopté à l'unanimité.

Art. 6.

M. Defraigne a déposé un amendement (*Doc.* n° 569/3) tendant à supprimer l'article 6, et à insérer un texte analogue dans l'article premier du projet, en faisant état de considérations diverses:

1° Il faut éviter de rédiger plusieurs articles portant le même numéro, et d'énumérer dans un texte les numéros d'autres articles;

2° il faut souligner que la responsabilité de droit commun de l'hôtelier subsiste;

3° il n'y a pas lieu d'écarter de l'exclusion les articles 1954 et 1954ter.

Dans sa réponse, le Ministre a fait remarquer que la référence à la «présente section» que propose M. Defraigne est trop large: la section V du chapitre premier du livre III du titre XI du Code civil relative au dépôt nécessaire comprenant, outre les articles 1952, 1953 et 1954, relatifs au dépôt d'hôtellerie, les articles 1949, 1950 et 1951 concernant le dépôt nécessaire en général.

D'autre part, si les articles 1954 et 1954ter n'ont pas été ajoutés dans l'exclusion prévue par l'article 6, c'est parce que cette précision a été jugée superflue; l'article 1952 ne s'appliquant pas à l'hôtelier, lorsqu'il effectue le travail d'un garagiste, il s'ensuit que l'article 1954, pas plus que l'article 1954ter, ne peuvent le concerner. L'article 1954 énumère des causes d'exclusion de responsabilité qui ne peuvent être invoquées que si la responsabilité existe; l'article 1954ter précise qu'est nulle toute déclaration ou convention tendant à limiter avant le fait dommageable la responsabilité de l'hôtelier. Il s'entend clairement que cette nullité ne concerne que les déclarations et conventions relatives à la responsabilité particulière de l'hôtelier, mais non à la responsabilité de droit commun qu'il conserve dans tous les domaines non

houder, en niet op de gemeenrechtelijke aansprakelijkheid die hij blijft draagen op alle in dit wetsontwerp bedoelde terreinen, met inbegrip van voertuigen en levende dieren, welke onbetwistbaar veel ruimer zijn.

De Commissie valt de zienswijze van de Minister bij en neemt artikel 6 aan met 10 stemmen en 3 onthoudingen.

Art. 7,

De heer Defraigne heeft een amendement (*Stuk n° 569/3*) ingediend, dat ertoe strekt dit artikel weg te laten. Hij meent dat de tekst ervan overbodig is daar hij slechts de niet-teruqwerkende kracht van de wetten bevestigt: het formeel stellen van dergelijke principes - die vanzelfsprekend zijn - kan er alleen maar toe bijdragen over het principe zelf twijfel te doen rijzen.

In zijn antwoord herinnert de Minister eraan dat de niet-teruqwerkende kracht van de wetten geen grondwettelijke regel is, en slechts in artikel 2 van het Burgerlijk Wetboek voorkomt. De wetgever is door dit artikel niet gebonden en mag er dus van afwijken wanneer hij het noodzakelijk acht (zie in dit verband De Page, Deel 1, n° 230). Al aanvaardt men dat een nieuwe wet niet op de onder de gelding van een vroegere wet ontstane of definitief vastgelegde toestanden slaat, toch geldt een uitzondering op dit principe. nl. wanneer het om een mildere nieuwe wet gaat: dit is het geval in strafzaken, evenals in burgerlijke zaken, wanneer een nieuwe wet een aansprakelijkheidsregel verzacht (De Page, Deel I, n° 231*bis*). Daar beweerd zou kunnen worden dat het onderhavige ontwerp de aansprakelijkheid van de hotelhouder tot op zekere hoogte vermindert, lijkt het, om elke betwisting inzake rechtspraak te voorkomen, voorzichtig de toestanden waarop de nieuwe wetgeving toepasselijk zal zijn, nauwkeurig te bepalen.

De Commissie onderschrijft deze zienswijze van de Minister.

Artikel 7 wordt eenparig aangenomen.

Het gehele ontwerp wordt in de onderstaande geamendeerde vorm eenparig aangenomen.

Dit verslag wordt eveneens eenparig goedgekeurd,

De Verslaggever,
H. BOEL.

De Voorzitter.
A. DE GRUYSE.

visés par ce projet, dans lesquels sont inclus véhicules et animaux vivants, mais qui sont incontestablement plus étendus,

La Commission se rallie au point de vue développé par le Ministre et adopte l'article 6 par 10 voix et 3 abstentions.

Art. 7,

M. Defraigne a introduit un amendement (*Doc. n° 569/3*) tendant à supprimer cet article. Il estime que ce texte est inutile dans la mesure où il ne fait qu'affirmer le principe de la non-rétroactivité des lois. Enoncer formellement des principes de ce genre, qui vont de soi, n'a qu'un seul résultat: permettre de douter du principe lui-même.

Dans sa réponse, le Ministre rappelle que la non-rétroactivité des lois n'est pas une règle constitutionnelle, mais n'est qu'inscrite dans l'article 2 du Code civil. Le législateur n'est pas lié par cet article et peut donc y déroger quand il l'estime indispensable (voir à ce sujet De Page, tome 1, n° 230). S'il est admis qu'une loi nouvelle ne concerne pas les situations nées ou définitivement accomplies sous l'empire d'une loi ancienne, une exception est apportée à ce principe lorsqu'il s'agit d'une loi nouvelle plus douce: c'est ce qui se présente en matière pénale et en matière civile lorsqu'une loi nouvelle atténue une règle de responsabilité (De Page, tome 1, n° 231*bis*). Comme il pourrait être soutenu que le présent projet atténue dans une certaine mesure la responsabilité de l'hôtelier, il semble prudent, afin d'éviter toute controverse jurisprudentielle de fixer avec précision les situations auxquelles s'appliquera la nouvelle législation,

La Commission se rallie aux vues du Ministre.

L'article 7 est adopté à l'unanimité,

L'ensemble du projet amendé tel qu'il figure ci-après est adopté à l'unanimité,

Le présent rapport est également adopté à l'unanimité.

Le Rapporteur,
H. BOEL.

Le Président,
A. DE GRUYSE,

DOOR DE COMMISSIE AANGENOMEN TEKST.

Artikel 1.

Artikel 1952 van het Burgerlijk Wetboek wordt door de volgende bepaling vervangen:

« Artikel 1952. - De hotelhouder is als bewaarnemer aansprakelijk voor beschadiging, vernieling of ontvreemding van zaken welke een gast die in het hotel zijn intrek neemt en er logeert, naar het hotel meebrengt; de bewaargeving van die zaken moet worden beschouwd als een bewaargeving uit noodzaak. »

» Als meegebrachte zaken worden aangemerkt de zaken:

» a) welke zich in het hotel bevinden gedurende de tijd dat de gast er een slaapgelegenheid ter beschikking heeft;

» b) welke de hotelhouder of een persoon die hem zijn diensten verleent, buiten het hotel onder zijn toezicht neemt gedurende de tijd dat de gast er een slaapgelegenheid ter beschikking heeft;

» c) welke de hotelhouder of een persoon die hem zijn diensten verleent, binnen of buiten het hotel onder zijn toezicht neemt gedurende een redelijke tijd voor of na de tijd dat de gast er een slaapgelegenheid ter beschikking heeft.

» De in dit artikel bedoelde aansprakelijkheid is per schadegeval beperkt tot 100 maal de logiesprijs per dag van de slaapgelegenheid. De Koning kan, in voorkomend geval, de gegevens voor het vaststellen van die prijs bepalen. »

Art. 2.

Artikel 1953 van het Burgerlijk Wetboek wordt door de volgende bepaling vervangen:

« Artikel 1953. -- De aansprakelijkheid van de hotelhouder is onbeperkt:

» a) wanneer de zaken werkelijk in handen van de hotelhouder of van personen die hem hun diensten verlenen, ter bewaring zijn gegeven;

» b) wanneer hij heeft geweigerd zaken in bewaring te nemen, ten aanzien waarvan hij tot bewaarneming verplicht is;

» c) wanneer de beschadiging, de vernieling of de ontvreemding van de in artikel 1952 bedoelde zaken het gevolg is van schuld van hemzelf of van personen die hem hun diensten verlenen,

» De hotelhouder is verplicht waardepapieren, geld en waardevolle zaken in bewaring te nemen voor zover zij aangeboden worden tussen 8 uur en 21 uur; hij mag de inbewaarneming daarvan alleen weigeren, indien zij gevaarlijk zijn of overlast veroorzaken.

» Hij kan verlangen dat hem hem toevertrouwde voorwerp is opgeborgen in een afgesloten of verzegelde verpakking. »

TEXTE ADOPTE PAR LA COMMISSION

Article premier.

L'article 1952 du Code civil est remplacé par la disposition suivante:

« Article 1952. - Les hôteliers sont responsables, comme dépositaires, de toute détérioration, destruction ou soustraction des objets apportés à l'hôtel par le voyageur qui y descend et y prend logement; le dépôt de ces objets doit être considéré comme un dépôt nécessaire.

» Sont considérés comme apportés à l'hôtel :

» a) les objets qui s'y trouvent pendant le temps où le voyageur dispose du logement;

» b) les objets dont l'hôtelier ou une personne lui prêtant ses services, assume la surveillance hors de l'hôtel, pendant la période où le voyageur dispose du logement;

» c) les objets dont l'hôtelier ou une personne lui prêtant ses services, assume la surveillance, soit à l'hôtel, soit hors de l'hôtel, pendant une période d'une durée raisonnable, précédant ou suivant celle où le voyageur dispose du logement.

» La responsabilité visée au présent article est limitée par sinistre à 100 fois le prix de location du logement par journée. Le Roi peut fixer le cas échéant les éléments permettant de déterminer ce prix. »

Art., 2.

L'article 1953 du Code civil est remplacé par la disposition suivante:

« Article 1953. - La responsabilité de l'hôtelier est illimitée:

» a) lorsque les objets ont été réellement déposés entre ses mains ou entre celles de personnes lui prêtant leurs services;

» b) lorsqu'il a refusé de recevoir en dépôt des objets qu'il est obligé d'accepter;

» c) lorsque la détérioration, la destruction ou la soustraction des objets visés à l'article 1952 est due à sa faute ou à celle des personnes lui prêtant leurs services,

» L'hôtelier est obligé d'accepter en dépôt, pour autant qu'ils soient présentés entre 8 heures et 24 heures, les papiers-valeurs, les espèces monnayées et les objets de valeur; il ne peut les refuser que s'ils sont dangereux ou d'une nature encombrante.

» Il peut exiger que l'objet qui lui est confié soit contenu dans un emballage fermé ou scellé. »

Art. 3.

Artikel 1954 van het Burgerlijk Wetboek wordt door de volgende bepaling vervangen:

« Artikel 1954. - De hotelhouder is niet aansprakelijk voor zover de beschadiging, de vernieling of de ontvreemding te wijten is aan:

» a) de gast of een persoon die hem vergezelt, bij hem in dienst is of hem bezoekt;

» b) overmacht, inzonderheid gewapenderhand gepleegde diefstal;

» c) de aard of het gebrek van de zaak. »

Art. 4.

In hetzelfde Wetboek wordt een artikel 1951bis ingevoegd, luidend als volgt:

« Art. 1954bis. - De rechten van de gast gaan teniet indien hij niet onmiddellijk na de vaststelling van de opgelopen schade kennis daarvan geeft, behoudens wanneer de schade veroorzaakt is door de schuld van de hotelhouder of van de personen die hem diensten verlenen. »

Art. 5.

In hetzelfde Wetboek wordt een artikel 1951ter ingevoegd, luidend als volgt:

« Artikel 1954ter. - Iedere verklaring of beding, waarbij de aansprakelijkheid van de hotelhouder vóór het schadelijk feit wordt uitgesloten of beperkt, is nietig. »

Art. 6.

In hetzelfde Wetboek wordt een artikel 1954quater ingevoegd, luidend als volgt:

« Artikel 1951quater. - De artikelen 1952, 1953 en 1951bis zijn niet van toepassing op voertuigen, noch op zaken die tot hun lading behoren en ter plaatse zijn achtergelaten, noch op levende dieren. »

Art. 7.

De bepalingen van de artikelen 1 tot 6 zijn niet van toepassing wanneer de beschadiging, de vernieling of de ontvreemding zich vóór de inwerkingtreding van deze wet hebben voorgedaan.

Art. 8.

In artikel 20, 6°, van de wet van 16 december 1851 houdende herziening der wet over de hypotheek worden de woorden «logementhouder» en «logement» vervangen door de woorden «hotelhouder» en «hotel».

Art. 3.

L'article 1954 du Code civil est remplacé par la disposition suivante:

« Article 1954. -- L'hôtelier n'est pas responsable pour autant que la détérioration, la destruction ou la soustraction soit due;

» a) au voyageur lui-même ou aux personnes qui l'accompagnent, sont à son service ou lui rendent visite;

» b) à une force majeure et notamment au vol fait avec force armée;

» c) à la nature ou au vice de la chose. »

Art. 4.

Un article 1954bis libellé comme suit est inséré dans le même Code:

« Art. 1954bis. - Sauf en cas de faute de l'hôtelier ou des personnes lui prêtant leurs services, les droits du voyageur s'éteignent s'il ne signale pas le dommage éprouvé aussitôt après l'avoir découvert. »

Art. 5.

Un article 1954ter libellé comme suit est inséré dans le même Code:

« Article 1954ter. - Est nulle toute déclaration ou convention visant à exclure ou à limiter avant le fait dommageable la responsabilité de l'hôtelier. »

Art. 6.

Un article 1954quater libellé comme suit est inséré dans le même Code:

« Article 1954quater. - Les articles 1952, 1953 et 1954bis ne s'appliquent ni aux véhicules, ni aux objets faisant partie de leur chargement et laissés sur place, ni aux animaux vivants. »

Art. 7.

Les dispositions des articles 1 à 6 ne sont pas applicables lorsque la détérioration, la destruction ou la soustraction est survenue avant l'entrée en vigueur de la présente loi.

Art. 8.

Dans l'article 20, 6°, de la loi du 16 décembre 1851 sur la révision du régime hypothécaire les mots «aubergiste» et «auberge» sont remplacés par les mots «hôtelier» et «hôtel».